

SMRTÍCI UŠTKNUTÍ

Podle Světové zdravotnické organizace (WHO) umírá na hadí uštknutí na celém světě každoročně až 138 000 osob a zhruba 95 procent z těchto případů končí smrtí se odehrává v chudých, venkovských komunitách v rozvojových zemích. Dalších 400 000 lidí uštknutí přežije za cenu amputace končetiny nebo s jinými trvalými následky.

Jednou z nejhůře zasažených oblastí je subsaharská Afrika, kde každoročně dochází podle odhadů až k 30 000 úmrtím z tohoto důvodu. Někteří lékaři a odborníci na hadí uštknutí říkají, že skutečný počet obětí může být až dvojnásobný. Významným faktorem je vážný nedostatek jediného léku, který může neutralizovat jedy nebezpečných hadů: antiséra.

Záležitost se komplikuje tím, že mnoho obětí nemá dostatek peněz na léčbu v nemocnici nebo možnost dopravy, anebo nedůvěřuje západní medicíně a do nemocnice nejde – či se do ní nedostane včas. Personál v mnoha zdravotnických zařízeních není dostatečně vyškolený, aby mohl ošetřovat pacienty uštknuté hadem. Kromě toho se většina ze spolehlivějších afrických antisér musí uchovávat v chladničce, aby zůstala stabilní a účinná. Protože i ve městech dochází k častým výpadkům dodávek elektrické energie, bývá jejich správné chlazení téměř nemožné.

Jed hadů z čeledi korálovcovitých, do nichž patří mamby a kobry, může člověka zabít během několika hodin. Neurotoxiny rychle ochromí dýchací svaly, takže oběť nemůže dýchat. Zmijí jed oproti tomu ovlivňuje srážlivost krve, způsobuje zánět, krvácení a odumírání tkáně a může trvat několik dnů, než postižený zemře. Lékař Eugene Erulu říká: „Asi v polovině počtu případů kousnutí jedovatými hady nedochází k vstříknutí jedu do rány, takže se pacienti uzdraví a tradiční léčitel věří, že je uzdravil.

Výroba antisér představuje dlouhotrvající, nákladný proces. Při výrobě antisér se používá skutečný hadí jed. Ten pochází z laboratoří, v nichž se chovají tisíce hadů. Jed se jim odebírá jednou měsíčně. V závislosti na druhu může farmaceutická společnost za hadí jed zaplatit až několik tisíc dolarů za gram. Jed se potom v malém množství, které nemá škodlivé účinky podává injekčně koním nebo jiným velkým savcům, v jejichž krvi se vyvinou protilátky, vyčistí je a připraví z nich antiserum. Chemické složení jedu a jeho účinky se mohou u jednotlivých hadů lišit dokonce i v rámci jednoho živočišného druhu.

Text: Thomas Nicolon, National Geographic Česko, 12/2020 – text zkrácen